

Nationale Beroepscode van Verpleegkundigen en Verzorgenden

1

Uitgangspunten met betrekking tot de beroepsuitoefening

- 1.1 Als verpleegkundige/verzorgende ben ik persoonlijk verantwoordelijk voor de manier waarop ik zorg verleen.
- 1.2 Als verpleegkundige/verzorgende houd ik kennis en vaardigheden, die nodig zijn voor een verantwoorde beroepsuitoefening, op peil.
- 1.3 Als verpleegkundige/verzorgende verricht ik alleen handelingen die binnen de grenzen van mijn deskundigheid liggen.
- 1.4 Als verpleegkundige/verzorgende begeleid ik studenten en stagiaires verpleging en verzorging bij de ontwikkeling van hun verpleegkundige/verzorgende deskundigheid.
- 1.5 Als verpleegkundige/verzorgende ondersteun en initieer ik activiteiten ter bevordering van de kwaliteit van zorg en de ontwikkeling van het beroep .
- 1.6 Als verpleegkundige/verzorgende lever ik een bijdrage aan een veilige zorgverlening.
- 1.7 Als verpleegkundige/verzorgende lever ik mijn bijdrage aan een verantwoorde omgang met de beschikbare middelen
- 1.8 Als verpleegkundige/verzorgende pas ik mijn sieraden, lichaamsversierende elementen en kleding aan aan de eisen van het beroep.

2

De verpleegkundige/verzorgende in relatie tot de zorgvrager

- 2.1 Als verpleegkundige/verzorgende heb ik als uitgangspunt dat iedere zorgvrager recht heeft op zorg.
- 2.2 Als verpleegkundige/verzorgende stel ik in de zorgverlening de belangen van de zorgvrager centraal.
- 2.3 Als verpleegkundige/verzorgende stem ik de zorgverlening zoveel mogelijk af op de zorgbehoeften, waarden en normen, culturele en levensbeschouwelijke opvattingen van de zorgvrager.
- 2.4 Als verpleegkundige/verzorgende zorg ik dat er een zorgrelatie met de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) tot stand komt.
- 2.5 Als verpleegkundige/verzorgende erken en respecteer ik de rol van de zorgvrager en zijn naasten als partners in de zorg.
- 2.6 Als verpleegkundige/verzorgende zorg ik ervoor dat de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) de door hem benodigde informatie ontvangt.
- 2.7 Als verpleegkundige/verzorgende vraag ik de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) om toestemming voordat ik tot zorgverlening overga.
- 2.8 Als verpleegkundige/verzorgende ga ik op verantwoorde wijze om met de verslaglegging van gegevens van de zorgvrager in het verpleegkundig of zorgdossier.
- 2.9 Als verpleegkundige/verzorgende ken ik de rechten van de zorgvrager ten aanzien van het verpleegkundig of zorgdossier en ga daar op verantwoorde wijze mee om.
- 2.10 Als verpleegkundige/verzorgende ga ik zorgvuldig om met vertrouwelijke informatie over de zorgvrager.
- 2.11 Als verpleegkundige/verzorgende respecteer en bescherm ik de privacy van de zorgvrager.
- 2.12 Als verpleegkundige/verzorgende neem ik in mijn relatie met de zorgvrager professionele grenzen in acht.
- 2.13 Als verpleegkundige/verzorgende heb ik het recht om op grond van gewetensbezwaren te weigeren om mee te werken aan bepaalde handelingen.

3

De verpleegkundige/verzorgende in relatie tot andere zorgverleners

- 3.1 Als verpleegkundige/verzorgende werk ik samen met andere zorgverleners om de zorgvrager de benodigde zorg te geven.
- 3.2 Als verpleegkundige/verzorgende respecteer ik de deskundigheid, ervaring en bijdragen van andere zorgverleners.
- 3.3 Als verpleegkundige/verzorgende overzie en bewaak ik de zorg rond de zorgvrager.
- 3.4 Als verpleegkundige/verzorgende blijf ik bij het overdragen van taken aan andere zorgverleners erop letten dat de kwaliteit van de zorgverlening aan de zorgvrager gewaarborgd is.
- 3.5 Als verpleegkundige/verzorgende neem ik in mijn relatie met andere zorgverleners professionele grenzen in acht.
- 3.6 Als verpleegkundige/verzorgende bescherm ik de zorgvrager tegen onethische, incompetente, onveilige of anderszins tekortschietende zorgverlening van andere zorgverleners.
- 3.7 Als verpleegkundige/verzorgende steun ik andere zorgverleners, die zich volgens de beroepscode willen gedragen, maar daarbij problemen ondervinden.
- 3.8 Als verpleegkundige/verzorgende draag ik bij aan de ontwikkeling, implementatie en evaluatie van het beleid van de instelling of organisatie waar ik werk.

4

De verpleegkundige/verzorgende in relatie tot de samenleving

- 4.1 Als verpleegkundige/verzorgende draag ik, binnen het domein van de zorg, bij aan de bevordering van de volksgezondheid.
- 4.2 Als verpleegkundige/verzorgende werk ik mee aan wetenschappelijk onderzoek gericht op de verbetering van de volksgezondheid en de individuele zorg voor zorgvragers.
- 4.3 Als verpleegkundige/verzorgende ondersteun ik activiteiten van de beroepsgroep om voorwaarden te scheppen voor een verantwoorde beroepsuitoefening.
- 4.4 Als verpleegkundige/verzorgende verleen ik ook buiten mijn werkomgeving vanuit mijn professionele deskundigheid zorg aan iedere persoon die behoefte heeft aan spoedeisende zorg.
- 4.5 Als verpleegkundige/verzorgende draag ik bij aan de bescherming van het milieu binnen het domein van de zorg.
- 4.6 Als verpleegkundige/verzorgende zet ik mij, individueel en collectief, in voor een rechtvaardige verdeling van en verantwoorde omgang met beschikbare middelen
- 4.7 Als verpleegkundige/verzorgende werk ik niet mee aan (commerciële) activiteiten die de onafhankelijkheid, de betrouwbaarheid en de geloofwaardigheid van mijzelf en/of van de beroepsgroep aantasten.

Nationale Beroepscode van Verpleegkundigen en Verzorgenden

Het doel van de Nationale Beroepscode

Om als verpleegkundige, verzorgende, helpende of zorghulp goed te kunnen werken, heb je waarden en normen van de beroepsgroep nodig. Die biedt de Nationale Beroepscode. De code geeft je de uitgangswaarden voor je handelen. Belangrijke waarden zijn respect, vertrouwelijkheid, eerlijkheid, weldoen, geen schade toebrengen, autonomie en rechtvaardigheid. Sommige staan expliciet in de Nationale Beroepscode. Andere zijn niet expliciet genoemd, maar vormen wel de basis van artikelen.

Hiermee biedt de Nationale Beroepscode je een leidraad voor het handelen en de verantwoording daarvan. De Nationale Beroepscode is verder van belang voor zorgvragers, andere zorgverleners, zorgaanbieders en de samenleving als geheel. Zij kunnen uit de beroepscode opmaken wat zij van jou kunnen verwachten.

Een leidraad, geen kant en klare oplossing

In je dagelijkse werk kom je regelmatig voor ethische problemen te staan. Vaak vraag je je af wat daarbij de juiste houding of handeling is. De Nationale Beroepscode is een hulpmiddel bij ethische problemen. De code biedt je geen kant en klare oplossingen of voorschriften bij deze problemen. Hij geeft wel aanknopingspunten om een weloverwogen keuze te maken. Je kunt steeds zelf nagaan welke artikelen van de beroepscode eventueel op een specifieke situatie van toepassing zijn. Soms kan het raadzaam zijn om een collega of leidinggevende te raadplegen of om het probleem in het multidisciplinair overleg of teamoverleg aan de orde te stellen. Je kunt ook een beslissing achteraf toetsen aan de beroepscode.

Het kader van de Nationale Beroepscode

Jouw werk is gericht op het bevorderen en instandhouden van gezondheid, het voorkomen van ziekte en handicap, het bijdragen aan genezing en herstel van ziekten, het verlichten van lijden en ongemak. Daarbij heb je als verpleegkundige, verzorgende, helpende en zorghulp ieder je eigen taak. Jullie inzet heeft als doel een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van leven van de zorgvrager. De Nationale Beroepscode is hierbij voor jou een leidraad.

De Nationale Beroepscode en de wetgeving

De Nationale Beroepscode is geformuleerd tegen de achtergrond van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, het Verdrag inzake de rechten van het kind en de Nederlandse Grondwet. Ook zijn de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG), de overeenkomst inzake geneeskundige behandeling uit het Burgerlijk Wetboek, Boek 7, Titel 7, afdeling 5 (WGBO), de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Wet Bopz) en de Kwaliteitswet zorginstellingen gebruikt. Als verpleegkundige of verzorgende ben je op de hoogte van de voor jou relevante onderdelen van deze wetgeving binnen de gezondheidszorg.

Tot slot

Deze Nationale Beroepscode kwam tot stand dankzij veel mensen. Een Klankbordgroep heeft het proces en product begeleid. Concepten van de Nationale Beroepscode zijn voorgelegd aan: individuele verpleegkundigen en verzorgenden, de Commissie Ethiek V&VN, Vakinhoudelijke Raad NU'91, Platformraad Verpleging V&VN, Platformraad Verzorging V&VN. Verpleegkundigen en verzorgenden, die werkzaam zijn in de praktijk, hebben concepten van de code getoetst. De Nationale Beroepscode is geen tijdloos document. Afhankelijk van veranderingen in de gezondheidszorg, in de samenleving, binnen de beroepsgroepen en binnen de instellingen zal na verloop van tijd een bijstelling van de code nodig zijn.

Nu'91 en V&VN

Toelichting bij de opstelling van de Nationale Beroepscode

Bij de Nationale Beroepscode is een aantal keuzes gemaakt over de indeling, de formulering van de artikelen en de termen zorgvrager en verzorgende.

De indeling

De code is ingedeeld in vier hoofdstukken: de uitgangspunten van het beroep, de verpleegkundige/verzorgende in relatie tot de zorgvrager, in relatie tot andere zorgverleners en in relatie tot de samenleving.

Deze indeling is ook de indeling van de beroepscode van de International Council of Nurses (ICN). Meteen is duidelijk waarover de bijbehorende artikelen gaan.

De formulering van de artikelen

In de artikelen staat wat je van jezelf als verpleegkundige, verzorgende, helpende of zorghulp mag verwachten. Daarvoor gebruiken we: 'Als verpleegkundige/verzorgende doe ik ....' Daarna volgt 'dat betekent met name ...' met een aantal bolletjes. De tekst achter de bolletjes geeft aan waaraan je bij dit artikel kunt denken. De opsomming achter de bolletjes is beperkt, waardoor er ruimte is om de beroepscode ook in meer dan de genoemde situaties toe te passen.

Voor wie is een artikel bedoeld

Soms komt een beschreven situatie niet in jouw werkomgeving voor, zoals meewerken aan (medisch) wetenschappelijk onderzoek. Dat artikel is dan niet op jou van toepassing. Omdat de artikelen voor anderen in de beroepsgroep wel van belang zijn, zijn ze in de Nationale Beroepscode opgenomen.

De term zorgvrager

De code gebruikt de term 'de zorgvrager'. Deze term staat voor de patiënt, de cliënt, de bewoner. Vooral in hoofdstuk 2 staat in de artikelen niet alleen zorgvrager maar ook 'en/of zijn vertegenwoordiger'. Een vertegenwoordiger treedt op op het moment dat de zorgvrager zelf niet in staat is om een bepaalde beslissing te nemen (indien de zorgvrager voor die beslissing wilsonbekwaam is) of indien de zorgvrager een beslissing niet alleen mag nemen (jongeren van 12 t/m 15 jaar).

De term verzorgende

De Nationale Beroepscode is bedoeld voor verpleegkundigen, verzorgenden, helpenden en zorghulpen. Om de leesbaarheid te bevorderen staat er in de artikelen echter 'als verpleegkundige/verzorgende ben ik ...'. Voor verzorgende moet je lezen: verzorgenden, helpenden en zorghulpen.

Colofon Samenstelling Joke de Witte (V&VN), Nellie Berkens (NU'91), Grete Visser (V&VN) **Vormgeving** Boulogne/Jonkers, Zoetermeer **Druk** Van der Weij Drukkerijen BV, Hilversum. Het is toegestaan teksten uit deze uitgave over te nemen mits de juiste bron wordt vermeld. ©V&VN/NU'91 - Januari 2007